

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **R., S.**, zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. A., proti odporcovi **M. P.**, **zaplatenie 274 681,45 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp. zn. 3 Ro 144/2009, o dovolaní navrhovateľa proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 31. mája 2010 sp. zn. 17 Co 132/2010, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Trenčíne z 31. mája 2010, sp. zn. 17 Co 132/2010 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Považská Bystrica uznesením 30. marca 2010, č.k. 3 Ro 144/2009- 103 konanie vo veci zastavil a o trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Rozhodnutie odôvodnil tým, že navrhovateľ bol uznesením zo dňa 15. februára 2010 vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku za návrh v sume 16 480,50 €, v lehote 10 dní od doručenia výzvy s poučením, že ak poplatok nebude v určenej lehote zaplatený, súd konanie zastaví. Navrhovateľovi bola výzva doručená dňa 13. marca 2010, doteraz súdny poplatok nezaplatil. Vo výzve bol navrhovateľ náležite poučený o následkoch nezaplatenia poplatku, preto súd podľa § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. po zistení, že súdny poplatok nebol zaplatený, konanie zastavil. O trovách konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p.

Krajský súd v Trenčíne na odvolanie navrhovateľa uznesením z 31. mája 2010, sp. zn. 17 Co 132/2010 napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne v zmysle § 219 O.s.p. potvrdil. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že v prejednávanej veci

zo spisu vyplýva, že navrhovateľ podaním z 5. novembra 2009, doručeným okresnému súdu 9. novembra 2009 požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov. Súd prvého stupňa uznesením z 15. februára 2010, č.k. 3 Ro 144/2009- 97, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 30. marca 2010, oslobodenie od súdnych poplatkov navrhovateľovi nepriznal. Keďže právoplatným rozhodnutím súdu navrhovateľovi nebolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov, pričom súdny poplatok splatný podaním návrhu na začatie konania navrhovateľ nezaplatil a nejedná sa o žiadny z dôvodov uvedený v ustanovení § 10 ods. 2 zákona č. 71/1992 Zb., odvolací súd uznesenie súdu prvého stupňa, ktorým zastavil konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku, potvrdil.

Proti uzneseniu odvolacieho súdu navrhovateľ podal dovolanie. Navrhol napadnuté rozhodnutie zrušiť z dôvodu, že jeho vydaním mu bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p., z ktorej vady vyvodil aj prípustnosť svojho mimoriadneho opravného prostriedku. Uviedol, že po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia súdu prvého stupňa o nepriznaní oslobodenia od platenia súdneho poplatku, t.j. 30. marca 2010, tento nemal v ten istý deň zastaviť konanie vo veci samej pre nezaplatenie súdneho poplatku, ale mal poskytnúť navrhovateľovi reálny časový priestor na úhradu súdneho poplatku za účelom možnosti uplatnenia práva na súdnu ochranu a pre pokračovanie v konaní vo veci samej. V tejto súvislosti dal do pozornosti súdu aj nález Ústavného súdu ČR zo dňa 2. mája 2002 sp. zn. III. ÚS 588/2000

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.), skúmal najskôr, či je tento opravný prostriedok vôbec prípustný, pretože podľa § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu len pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. Dovolanie proti uzneseniu je prípustné, ak je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ veta prvá O.s.p.). Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej

stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky. Dovoláním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu nemá znaky vyššie uvedených uznesení. Odvolací súd svojim uznesením potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa, dovolanie ale nesmeruje proti potvrdzujúcemu uzneseniu uvedenému v § 239 ods. 2 písm. a/ až c/ O.s.p. Dovolanie preto podľa § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. prípustné nie je.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. (§ 242 ods. 1 O.s.p.), neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O.s.p., ale sa komplexne zaoberal aj otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, spôsobilosti byť účastníkom konania, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a rozhodovania vylúčeným sudcom, či konania súdom nesprávne obsadeným). Treba zdôrazniť, že ustanovenie § 237 O.s.p. nemá žiadne obmedzenia vo výpočte rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sú spôsobilým predmetom dovolania. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný. Ak je teda konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v tomto ustanovení, možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým dovolanie nie je inak prípustné.

Procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a písm. g/ O.s.p. navrhovateľ nenamietal a v dovolacom konaní ich existencia nevyšla najavo. Prípustnosť dovolania navrhovateľa preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť. Pri skúmaní prípustnosti dovolania sa potom dovolací súd zamerl osobitne na okolnosti navrhovateľom namietané v dovolaní.

Podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu znemožňujúci účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z obsahu spisu zistil, že súd prvého stupňa výzvou zo 16. októbra 2009 (č.l. 49 spisu) vyzval navrhovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za návrh v lehote 10 dní od doručenia výzvy, pod následkom zastavenia konania. Navrhovateľ prevzal výzvu dňa 21. októbra 2009 a podaním zo dňa 5. novembra 2009, doručeným okresnému súdu 9. novembra 2009, požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov. Súd prvého stupňa uznesením z 15. februára 2010, č.k. 3 Ro 144/2009- 97 nepriznal navrhovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 30. marca 2010. Následne Okresný súd Považská Bystrica uznesením z 30. marca 2010, č.k. 3 Ro 144/2009-103 konanie zastavil, keďže navrhovateľ napriek výzve súdu a poučení o následkoch nezaplatenia poplatku, súdny poplatok za návrh neuhradil. Odvolací súd na odvolanie navrhovateľa, uznesenie okresného súdu, ktorým zastavil konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku, potvrdil. Tento jeho postup nebol správny.

Ustanovenie čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je vyjadrením základného práva účastníka konania domáhať sa súdnej ochrany. Tento článok ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany. Zároveň je možné v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy domáhať sa práv podľa čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenia vykonávajú, pričom však v súlade s čl. 152 ods. 4 ústavy musí byť výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov v súlade s ústavou a súčasne v zmysle čl. 154c ods. 1 ústavy majú príslušné medzinárodné zmluvy vrátane Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných slobôd (I ÚS 22/03).

Z uvedeného vychádzal aj Ústavný súd Slovenskej republiky, ktorý vo svojom uznesení z 11. apríla 1995 sp. zn. I ÚS 18/1995 uviedol, že pri výklade a uplatňovaní zákonov (rovnako ústavných zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov) treba postupovať tak, aby boli v súlade s ústavou (čl. 152 ods. 4 ústavy). Preto nie je možné ani Zákon o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov (zák. č. 71/1992 Zb. v znení neskorších predpisov) uplatňovať tak, aby došlo k porušeniu ústavnoprocésneho princípu právnej ochrany pred súdmi, kde platí rovnosť všetkých účastníkov, len z dôvodu legislatívnej nejasnosti textu, ktorú možno odstrániť výkladom v zmysle čl. 152 ods. 4 ústavy.

Z uvedeného vyplýva, že výklad a používanie jednotlivých ustanovení zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, vrátane súvisiacich ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za potrebné uviesť, že všeobecný súd musí vykladať a používať uvedené ustanovenia v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Interpretáciou a používaním tohto ustanovenia nemožno obmedziť základné právo na súdnu ochranu bez zákonného podkladu. Pritom do práva na súdnu ochranu je potrebné nepochybne zahrnúť aj oprávnenie účastníka konania domáhať sa preskúmania rozhodnutia súdu v inštančnom konaní.

Z ustanovenia § 1 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. vyplýva, že súdne poplatky sa vyberajú za jednotlivé úkony alebo konania súdov, ak sa vykonávajú na návrh a za úkony orgánov štátnej správy súdov a prokuratúry uvedené v sadzobníku súdnych poplatkov a poplatku za výpis z registra trestov, ktorý tvorí prílohu tohto zákona.

Podľa § 2 ods. 1 písm. a/ zákona č. 71/1992 Zb. poplatníkom je navrhovateľ poplatkového úkonu, ak je podľa sadzobníka ustanovený poplatok z návrhu.

Podľa § 5 ods. 1 písm. a/ zákona č. 71/1992 Zb. poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu, odvolania a dovolania alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom navrhovateľ, odvolateľ a dovolateľ.

Z ustanovenia § 10 ods. 1 veta prvá zákona č. 71/1992 Zb. v znení neskorších predpisov vyplýva, že ak nebol zaplatený poplatok splatný podaním návrhu na začatie konania, odvolania alebo dovolania, prvostupňový súd vyzve poplatníka, aby poplatok zaplatil v lehote desiatich dní od doručenia výzvy; ak aj napriek výzve poplatok nebol zaplatený v lehote, súd konanie zastaví. O následkoch nezaplatenia poplatku musí byť poplatník vo výzve poučený.

Na konanie vo veciach poplatkov, ak tento zákon neustanovuje inak, platí primerane Občiansky súdny poriadok (§ 14 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb.). Podľa odseku 2 tohoto

ustanovenia na počítanie lehôt podľa tohoto zákona sa vzťahujú ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku.

Pri interpretácii vyššie citovaných zákonných ustanovení treba mať na zreteli, že uvedené právne normy nemožno vykladať izolovane, resp. samostatne, ale v ich vzájomnej súvislosti a so zreteľom na ich súlad s Ústavou Slovenskej republiky, a na medzinárodné zmluvy, ktorými je Slovenská republika viazaná.

Podľa ustanovenia § 138 ods. 1 veta prvá O.s.p., na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva.

Ak je súdom rozhodované o návrhu účastníka o oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 ods. 1 O.s.p., je účelom tohoto rozhodovania posúdenie pomerov účastníka, ako i svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Do nadobudnutia právoplatnosti tohoto rozhodnutia, nie je teda otázka povinnosti zaplatiť súdny poplatok konečným spôsobom rozhodnutá. Pre prípad nepriznania oslobodenia od súdnych poplatkov musí byť účastníkovi konania, za účelom možnosti uplatnenia práva na súdnu ochranu, poskytnutý reálny časový priestor pre úhradu súdneho poplatku a pre pokračovanie v konaní vo veci samej.

So zreteľom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že odvolací súd tým, že potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa, ktorým tento zastavil konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku, napriek tomu, že žiadosti navrhovateľa o oslobodenie od súdnych poplatkov nebolo vyhovené, a bolo potrebné navrhovateľa znovu vyzvať k zaplateniu predmetného súdneho poplatku a poskytnúť mu reálnu možnosť súdny poplatok zaplatiť a pokračovať v konaní vo veci samej, s poučením o následkoch nezaplatenia poplatku, zaťažil konanie vadou uvedenou v ustanovení § 237 písm. f/ O.s.p. a odňal navrhovateľovi možnosť konať pred súdom.

Výskyt niektorej z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. je vždy zo zákona dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu, vydanému v konaní touto vadou postihnutom. Zároveň je tiež dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté

rozhodnutie odvolacieho súdu vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v takom konaní nemôže byť považované za správne. Najvyšší súd Slovenskej republiky vzhľadom na to napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1, 2 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. augusta 2010

JUDr. Vladimír Magura, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová

